

Sõjaeelsetest Lääne maleva

pealikest pääses repressiooni-dest vaid Ago Reio. Lk 4

Lääne-Nigula osavallad

said mõõduvõtmiseks laupäeval Ristil kokku. Lk 5

Lääne Elu

Värsked uudised www.le.ee

EESTI VANIM JÄRJEPIDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT

TEISIPÄEV, 13. JUUNI 2023 | NR 67 (4907) | 1,50 €

Andres Vaan:

söödanappus on tänavu tõsine. Lk 3

KALLIM MAA

Uuest aastast muutub maamaks

Omaavalitsused kehtestavad järjest uusi maamaksumäärasid, sest läinud aastal tõusis maa hind ja vähenesid seadusega ette nähtud maamaksumäärad.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Kui Lääne-Nigula ja Lääneranna vald on uusi maksumäärasid vastu võttes arvestanud, et maamaksust laekuv tulu tõuseb 10 protsenti – just nii palju on seadusega lubatud ühel aastal maamaksu tõsta –, siis Vormsi vallavanem Maris Jõgeva ütles, et nende vallas väheneb omaavalitsusele maamaksust laekuv tulu järgmisel aastal hoopis kolmandiku võrra.

Varem võis maamaksu määr olla kuni 2,5 protsenti maa 20 aastat tagasi määratud hinnast, uuest aastast aga 0,5 protsenti maa praegusest hinnast. Sellest kõrgemalt võib maksustada vaid äri- ja tootmismaad – ühe protsendiga maa hinnast.

Kümme protsenti tõusu

Samal ajal ei tohi maamaksu suurus tõusta eelneva aastaga võrreldes enam kui 10 protsenti. Kui 10protsendiline tõus jääb alla viie euro, võib maks tõusta viis eurot.

Jõgeva ütles, et maksumäärad vähenevad viis korda, kuid Vormsi maa hinnad ei tõusnud viis korda. Seetõttu laekub Vormsi eelarvesse tuleval aastal ka tänavusest vähem maamaksust

Vormsi vallavanem Maris Jõgeva teab juba, et saarel maamaksust laekuv tulu väheneb.

saadavat tulu. Jõgeva selgitas, et kui riik poleks kehtestanud 10protsendilist kaitsemehhanismi, siis maksu laekumine nii palju ei väheneks. Kuna Vormsil on maamaksu laekumine nagunii vähenemas, plaanib vallavalitsus volikogult küsida luba kehtestada uus, maksimaalne maamaksu määr.

Uue maksimaalse määra kehtestamise teed lähevad ka teised Läänemaa omaavalitsused – möödunud nädalal kiitis Lääneranna volikogu heaks maamaksu- le maksimummäärade kehtes-

tamise, sama plaan on Lääne-Nigula vallavalitsusel sel nädalal. Tänavu on Lääne-Nigula vald arvestanud, et maamaksu laekub 530 000 eurot, tuleval aastal 583 000 eurot.

Lääneranna vald loodab tuleval aastal saada enam kui 87 000

Maa kallinemine Läänemaal (2001 vs 2022)

- Elamumaa (ehitisteta) 9,6 korda, keskmine hind (2022) 3,8 eurot m²
- Põllumajandusmaa 21,6 korda, keskmine hind (2022) 3280 eurot hektar
- Metsamaa (metsata) 4 korda, keskmine hind (2022) 900 eurot hektar

Keskmiselt kallines maa Läänemaal 7,4 korda

- Haapsalu linnas 7 korda
- Lääne-Nigula vallas 8,1 korda
- Vormsi vallas 5,1 korda
- Lääneranna vallas 8,4 korda

ALLIKAS: MAA-AMET

URMAS LAURI

eurot maamaksu rohkem kui tänavu. Prognooside järgi kogub Lääneranna vald tänavu maamaksu 419 300 eurot.

Haapsalu aselinnapea Helen Rammu Haapsalu uusi maamaksu määrasid veel avaldada ei soovinud, sest volikogu kinnitab need alles 29. juuni istungil. Kuigi maa hind, mille järgi maksu kehtestatakse, ja maksumäärad on muutunud, ütles Rammu, et kõigil maamaks ei tõuse – on ka neid, kellel see hoopis väheneb. Juuni teises pooles plaanib

maksu- ja tolliametil avada maa- maksu arvestamise kalkulaatori, mille abil saavad huvilised tutvuda järgmise aasta eeldatava maa- maksu summaga.

Muudatused õhus

Tuleval aastal ei ole maksustatud kodualune maa, mis on tihe- asustusega piirkonnas kuni 1500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 hektarit. Samuti on maamaksusoodustusega uuest aastast mitme sihtotstarbega kinnistud, millest üks on elamu- maa. See tähendab, et kui kortermaja esimesel korrusel asub äripind, siis koduomanik uuel aastal äripinna pealt maamaksu enam maksta ei pea.

Valitsusel on koalitsioonileppega plaanis lõpetada 10protsendiline maksutõusu piirang ja kodualuse maa maksuvabastus. Otsust selle kohta veel vastu võetud pole. Seetõttu järgmisel aastal nende eest veel maksma ei pea.

Uued maksumäärad kehtestatakse, sest läinud sügisel avalikustati uued maa hinnad. Nende järgi kallines Läänemaal elamumaa hind 9,6 korda, põllumajandusmaa 21,6 korda ja metsamaa neli korda. Maa hinda polnud tõstetud 20 aastat.

TAMREX

Lahendused igaks päevaks!

Fliispuusa 37.5@
8004/5600, 8004/5800,
8004/0400
120 €

Tööriistavest
4250/04046
126 €

Hi-Vis
Tööriistavest
4230/6604
151 €

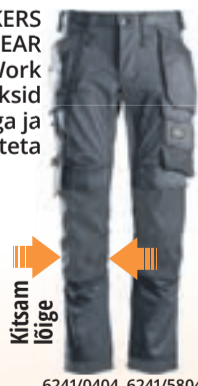
Tööjakk
1549/5804, 1549/0404
140 €

Põlvekaitsmed
EN 14404
(tüüp 2, tase 1)
9110/0406
29 €

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni kaup jahtub.

SNICKERS
WORKWEAR
AllroundWork
Stretš-tööpüksid
ripptaskutega ja
ripptaskuteta

6241/0404, 6241/5804
129 €

6251/5804
129 €

6341/5804
119 €

6142/5804
111 €

6233/0466
147 €

↔ Kitsam lõige ↔
Kitsamalõikelised püksid hoiavad ümber keha, andes sulle saledama joone. Samal ajal on need pehmed, venivad ja järgivad iga liigutust.

↔ Avaram lõige ↔
Avarama lõikega püksid istuvad vöökohalt sama kindlalt paigal kui tavalise lõikega rõivad, kuid säared on vabarnad ja laiamad.

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 139c, Katusepapi 35 • TARTU Teemandi 2, Ringtee 37a • PÄRNU Riia mnt 169a • RAKVERE Pikk 2 • JÕHVI Tartu mnt 30 • VÕRU Piiri 2 • VIILJANDI Tallinna 86
VALGA Vabaduse 39 • NARVA Maslovi 1 • HAAPSALU Ehitajate tee 2a • PAIDE Pikk 2 • JÕGEVA Tallinna mnt 7 • TÜRI Rakvere tee 23 • RAPLA Tallinna mnt 2a • KEILA Keki tee 1 • KURESSAARE Tallinna 80a

● JUHTKIRI

Meelevaldne ootus

Läänemaa omavalitsused kehtestavad järjest uusi maamaksumäärasid, mis on seni kehtinud määradest viis korda väiksemad, sest möödunud aastal tehtud hindamise järgi kerkis maa hind kordades, Läänemaal 7,4 korda.

Kuna maamaks tohib tõusta kuni kümme protsenti aastas, siis on mitmed Läänemaa omavalitsused automaatselt arvestanud, et ka järgmise aasta maksulaekumine tõuseb kümme protsenti. See on aga meelevaldne järeldus ja ootus. Et selline ootus realiseeruks, oleksid pidanud kõigi kinnistute hinnad kerkima enam kui viis korda. Nii see aga polnud – oli kinnistuid, mille väärtus tõusis vähem või sootuks langes.

Nende kinnistute omanikel tuleb maamaksu maksta hoopis senisest vähem. Neil, kelle maa hind tõusis 20 aastaga enam kui viis korda, saab maamaks tõusta maksimaalselt 10 protsenti aastas.

Omavalitsusi, kes arvestavad järgmisel aastal suurema maamaksuga, võib ees oodata halb üllatus ja maksulaekumine hoopis väheneda. Seda, et maksulaekumine väheneb oluliselt, teab ette juba Vormsi vallavalitsus.

Vormsi vallavanema Maris Jõgeva sõnul ei vähene järgmisel aastal maamaksu laekumine mitte mõne protsendi võrra, vaid tervelt kolmandiku jagu, sest maa hinnad ei tõusnud nii palju, kui maksumäär väheneb.

Võimaliku maksulaekumise vähenemisega peaksid arvestama ka teised omavalitsused. Taastuda võib see alles mõne aasta pärast või siis, kui valitsus teeb teoks plaani kaotada kümneprotsendiline maamaksu tõusu piirang ja kodualuse maa maksuvabastus.

Ühest küljest aitaks piirangute vähendamine omavalitsusi, kellel on niigi kehv rahaline seis, teisalt lõöks see just põllumehi, kellel on maad palju ja kelle maa kallines enim, üle 20 korra, ning koduomanikke, kes seni maamaksu maksu pole pidanud.

● TEISED LEHED

Nähtamatud inimesed

VRUMAA TEATAJA. Maailmas on 8 miljardit inimest ja väidetavalt oleme mingis osas kõik absoluutselt erinevad. Igapäevaselt armastame ikka teisi enda ümber liigitada – see on nagu see... Need ongi sellised inimesed... Aga see ei muuda fakti, et iga inimese elu on tema enda jaoks alati unikaalne, kirjutab dramaturg-lavastaja Urmas Lennuk.

Viimasel ajal olen mõelnud, et miks meil leidub nõnda palju inimesi, kes vihkavad võõraid, püüavad meeletult kult kaitsta abielu mõistet või peavad õigeks ainult konservatiivset maailmakorda. Muidugi on inimesel vajadus mingi stabiilsuse järele. Kindlasti ei saa hirm ja turvalisuse vajadus olla põhjuseks, miks klammerduda paaniliselt abielu mõiste külge ja nõuda, et abielu kaitseks vaid meest ja naist, sest nii on kogu aeg olnud. Maailmas on palju asju olnud. Risti sõjad, pärisorjus, ja isegi naiste valimisõiguseni jõudis ühiskond alles üsna hiljuti. Me ei taha ju tagasi nendes aegade, kui meie õigused olid piiratud.

Tegelikult saan aru ka inimestest, kes põgenevad täna konservatiivsesse maailmavaatesse. Seda põgenemist ei ajenda alati mitte hirm ja turvalisuse vajadus, vaid segadus ja raske ajad.

● LAUSELAEN

„Nii karm, kui see ka on – kui ta ei tule rahapakiga, siis ärgu tulgu üldse!”

Lääneranna volikogu haridus-, kultuuri- ja noorsootöö komisjoni esimees Janar Söber haridusminister **Kristina Kallases**. Lääne Elu, 10. juuni 2023

Kaja Kallase valitsuse maksureform kasvatab propaganda ja väliskanalite mõju

Poliitilise võimu vaheldumine, opositsiooni kriitika valitsuse suunas, kodanikuühiskonna aktiivsus ja riigivõimu vastutus ning läbipaistvus on üheselt seotud vaba ja riigist sõltumatu ajakirjanduse tugevusega.

Ebavõrdse konkurentsi kiusate on Eesti ajakirjandusvabadus ja -kvaliteet maailma absoluutses tippklassis. Viimati kättesaadavate majandusaasta aruannete põhjal tegutsevad nii Eesti suuremad, ülerrigilist ajakirjandust arendavad meediaettevõtted kui ka kohalikud ajalehed majanduslikult kahjumlikult – oma süü on nii Eestist välja voolaval reklaamirahal, kohatult riigibil ja keelatud konkurentsil kui ka paberi ja muude sisendhindade röögatul hinnatõusul.

Ühtmoodi miinuses või miinuse piiiril tegutses üksikute kasumlike meediaettevõtete kõrval enamik väljaandeid. Valitsuskoalitsiooni otsus tõsta ajakirjanduse käibemaksu 5 protsendi pealt 9 protsendi peale läheb arvestuslikult maksma umbes 100 ajakirjaniku töökoha praegusest 850st – see on selle 4 miljoni euro hind.

Erinevalt luksusautodest ei ole ajakirjanduses ruumi maksutõusu kulu lugejale enam edasi kanda – eriti sellele lugejale, kelle side juba täna riigiga õrnaks kipub jääma, ent mille säilimise nimel me iga päev võitlust peame. Seda tööd teevad nii meie investeringud ajakirjanduse digipöördeks kui ka rindereportereid Ukrainas, kes sealse sõja vahetut mõju Eesti julgeolekule on aidanud sedastada.

Ajakirjandus on missiooniettevõtlus – üle kogu Euroopa. Kes tahab kvaliteeti hoida, teeb mõõndusi tulemuslikkuses. Eesti ajakirjanduse reklaamituru suurus tammub samas kohas kus 2006. aastal – suurusjärgus 100 miljonit eurot. Reklaami müügilt maksavad väljaandjad käibemaksu muuseas hariliku määra järgi, mis on pärast maksutõuse 22 protsenti.

Senise vähendatud määra järgi maksavad eestimaalased tellimustele eest. Ülejäänud reklaamituru kulutused, mitu korda suurem summa, voolab Eestist välja, digihüidude rahakotti. Eesti ja teiste ELi liikmesriikide suutmatust leppida kokku maksureeglites, mis maksustaks nende tulu seal, kus see teenitakse, on põhjustanud ebavõrdset konkurentsi juba 15 aastat.

Samas on Eesti ajakirjandus riigikaitse ja ühiskonda panustanud läbi kogu iseseisvuse ja seda sõltumata riigieelarvelistest võimalustest, reklaamiturust või Eesti majanduse hetkeseisust. Oleme olnud solidaarsed Eestiga igal hetkel ja teinud oma tööd.

Me ei saa ajutiselt sulgeda toimetusi, konserveerida oma inimesi, servereid või trükipresse. Vastupidi – mida haavatavam on majandus ja säästlikum raskete aegade sunnil riik, seda rohkem hoiab moraali vaba ajakirjandus.

Vaba ja hakkama saav ajakirjandus on hoidnud ühiskonnal purjeid püsti iseseisvuse taastamisest saadik. See on meid eristanud mitmestki siir-

deühiskonnast Kesk- ja Ida-Euroopas, kus võimukoridoride kõikidesse nurkadesse valgus ei pääse ning korrupsioon ja stagnatsioon riike tagasi on hoidnud. Neis riikides on tuntav ka Venemaa propaganda mõju, mida Eesti ajakirjandus siin kontrolli all on hoidnud.

Euroopa Liidu rahandusministrid otsustasid 2021. aastal, laastava Covid-pandemia tuules, et õige samm on muuta käibemaksudirektiivi, et lubada ajakirjandusele sisse seada ka 0-protsendiline käibemaks määr – tunnistades seda seni lahendamatu konkrentsi probleemi ja teisalt ajakirjanduse kriitilist rolli meie kultuuriruumis, meie arusaamas riigi ja kodanike suhete tasakaalupunktist. Eesti tegi seetõttu üle-eelmise valitsuse ajal sammu õiges suunas ja kehtestas ajakirjandusele 5-protsendilise käibemaksu määra – direktiiv lubab kahte vähendatud määra hariliku määra kõrval ning Eestis on need 5 ja 9 protsenti; lisaks lubab direktiiv teatud valikule teenustest ja toodetest ka 0-protsendilist määra ning 0 ja 5 protsendi vahele jäävat määra – ajakirjandus on üks sellistest lubatud kategooriatest.

Nüüdseks on rida ELi ja ka sinna mitte kuuluvaid Euroopa riike – Norra, Suurbritannia, Iiri, Belgia ja Taani – kehtestanud 0-protsendilise määra ning enamik riike 0- kuni 5-protsendilise käibemaksu määra; põhjendused on meil kõigil Euroopas sarnased.

Eesti on teinud viimase 15 aasta digipöörde tõesti suuri samme; eriti hästi on arenenud avalikud teenused ning riik ja poliitikutud on rahvusvaheliselt löiganud selle töö vilju. Ent Eesti ajakirjanduse kanda on jäanud oluline osa ühiskonna ja demokraatia digiteerimise kulupooldest.

Kui riik on saanud oma suhtlemises kodanikega loobuda paberist, siis meie peame olema kättesaadavad kõikidele eestimaalastele sõltumata nende tehnoloogilistest eelistustest: me trükime ja toimetame Eesti inimeste elu puudutatavad uudised, avaliku ruumi arutelud ja valikud, suursündmused, positiivse ja negatiivse – nende koju, tähelepanuvälja kätte.

Maksutõus on paradoksaalne, sest teiselt poolt ütleb valitsus koalitsioonilepingus, et ajakirjandus ja meediaruum on väga tähtis. Üleminek eestikeelsele haridusele, Venemaa sõjategevus Ukrainas ning Ida-Virumaa sotsiaalrajanduslikud muutused (üleminek põlevkivienergeetika väärtusahela tööhõivelt muudele tööstustele ja ettevõttele) on tinginud, et valitsus soovib toetada Ida-Virumaad ja venekeelset ajakirjandust. Ühe käega võtame, teise käega anname.

Kutsume üles vabariigi valitsust ja riigikogu liikmeid astuma oma taktikaliste heitlustest rahatabelitega korrale kõrvalt ja vaatama suurt pilti – millist Eestit me nende sammude-

ga ehitame; mida ja milleks teeme, mis on nende sammude otsesed ja teisesed tagajärjed. Kas tõesti tahame me ühelt poolt vähendada ajakirjanduse kättesaadavust Eesti eri kohtades, väljaspool suuri keskusi, ainult selleks, et teise käega lisada kümneid miljoneid regionaalinvesteeringuid, et jõuga väljasuretatud kohtadesse eestikeelset mõtteelu tagasi viia? Välismaal rääkida tähtsast võitlusest Venemaa propagandaga, aga kodus takistada tegelikke samme selle elluviimiseks? Riigimeediale raha igal aastal juurde ja sõltumatu meedialt raha ära võtta?

Hingame kõik koos korra sirse veel enne, kui astume samme, millest tagasiteed ei ole.

KALEV ANNOM,

Võrumaa Teataja peatoimetaja

PIRET EESMAA,

Hiiu Lehe peatoimetaja

SIIRI ERALA,

Pärnu Postimehe peatoimetaja

ERIK GAMZEJEV,

Põhjaranniku peatoimetaja

ANNA GUDÖM,

Vestriku Tartu peatoimetaja

SIRLI HOMUHA,

Lõuna-Eesti Postimehe peatoimetaja

PRIIT HÖBEMÄGI,

Postimehe peatoimetaja

TIIT LÄÄNE,

Vooremaa peatoimetaja

MEELIS MANDEL,

Äripäeva peatoimetaja

SERGEI METLEV,

Rus.Postimees peatoimetaja

ANDREI MOKIJEVSKI,

MK-Estonia peatoimetaja

MERILI NIKKOLO,

Eesti Ekspressi peatoimetaja

URMAS PAIDRE,

Lõunalehe peatoimetaja

RANNAR RABA,

Tartu Postimehe peatoimetaja

VELI VALENTIN RAJASAAR,

Accellerista peatoimetaja

HEIKI RAUDLA,

Õpetajate Lehe peatoimetaja

LIINA RAUDVASSAR,

Eesti Kiriku peatoimetaja

KAIRE REILJAN,

Lääne Elu peatoimetaja

TIIT REINBERG,

Järva Teataja peatoimetaja

HINDREK RIKOJA,

Maalehe peatoimetaja

ÜLO RUSSAK,

Harju Elu peatoimetaja

EVA SAMOLBERG-PALMI,

Virumaa Teataja peatoimetaja

ANDRES SEPP,

Saarte Hääle peatoimetaja kt

ANDREI ŠUMAKOV,

venekeelse Delfi peatoimetaja

URMO SOONVALD,

Eesti Päevalehe ja Delfi peatoimetaja

MARTIN ŠMUTOV,

Õhtulehe peatoimetaja

ÜLLE TAMM,

Sõnumitooja peatoimetaja

TÕNIS TÕNISSON,

Raplamaa Sõnumite peatoimetaja

POLINA VOLKOVA,

Delovõje Vedomosti peatoimetaja

HANS VÄRE,

Sakala peatoimetaja

ÜÜ Topi Mõisa juhi Andres Vaani sõnul on lisaks kuivusele heinasaaki mõjutanud pikalt kestnud öökülmad.

URMAS LAURI

MUREMÕTTED PEAS

Põud võib sundida põllumehi karja tapamajja viima

Põua tõttu pole talud suutnud piisavalt sööta varuda ja kui lähiajal vihma ei tule, hakatakse loomakarjasid vähendama. Läänemaa põllumehed ei ole veel paanikas.

URMAS LAURI
urmas.lauri@leee

Eestimaa talupidajate keskliit lõi esmaspäeval häirekella: „Kui lähiajal vihma ei tule, peame pool Eesti loomakasvatusest likvideerima.” Prognoositakse, et esimese niitmise lõpuks on talvesööta umbes kaks kolmandikku tava-paraasest vähem.

Martna kandi põllumehe Harri Rehkali sõnul on olukord küll hull, kuid siiski veel mitte lootusetu. „Mina veel paanikas ei ole, aga murelik olen küll,” ütles Lätiru põllumajandusühistu juhatuse liige Rehkal eile Lääne Elule. „Rohukasv on haruldaselt nigel. Nii kehva aastat ma ei mäletagi.”

Hulleongi kui 2018

„Söödanappus on tõsine,” tõdes Vanajõe ääres Rootsi külas tegutseva ÜÜ Topi Mõisa juht Andres Vaan. „Vaata hulleongi kui 2018. aastal, kui oli väga kuiv.”

Tänavu teeb olukorda hullemaks see, et lisaks põuale on pikalt kestnud öökülmad, mis on takistanud taimi kasvamast ja end põua vastu tugevdamast.

„Öökülmad segasid rohu kasvu,” tõdes Vaan. „Ja vihma pole tulnud pikalt-pikalt. Kas oli 16. mai, mil Lääne-Eestis natuke vihma tuli? See päästis palju, kui seda ka poleks olnud, oleks asi päris hapu.”

Topi Mõisal on Vaani sõnul vedanud, sest Kasari jõgikonnas on savimullad, mis peavad põuale natuke kauem vastu. „Kuid ükskord saavad nemad ka pihta. Midagi me selles suhtes muuta ei saa,” laiutas Vaan käsi.

Vaani sõnul käivad loomad karjamaadest üle hirmuäratav kiirusega, mistõttu peab kogu aeg leidma uusi. „Minu jaoks on loom kõige tähtsam, kõigepealt peab loomal ninaesine olemas,” ütles Vaan. Ta lisas, et osa karjamaatükke oli plaanis hoida sööda tegemiseks, aga praegu on esmatähtis, et loomadel oleks piisavalt karjamaad.

„Kui vihma tuleb, siis on kõik hästi. Aga kui ei, siis vähendame

karja, ikka selles hirmus, et heina pole,” ütles Maaja Toompuu Pilli-Vaharu talust Jaaknas. Vihma tuli sealkandis viimati kolm nädalat tagasi. Praegu ollakse Pilli-Vaharul kehvast seisust, sest silo pole nädalast veel teha saanud. „Kasv oli nii vilets, et ei hakanud väga vara tegema,” ütles Toompuu.

• Vaan hoiab ilmaennustusel pidevalt silma peal, aga tema kogemused näitavad, et hoovihmade tõenäosus on Lääne-Eestis madalam kui Kesk- ja Ida-Eestis.

Pilli-Vaharu loomade veiseid praegu alles saja ringis, 30 on viimase kuu jooksul juba müüdud. „Kui heinaga paremaks läheb, siis tuleme välja, kui ei, peab veel natuke vähendama,” ütles Toompuu. Selle peale, et heina kuskil osta õnnestuks, Toompuu eriti ei looda. „Kui on vähe, siis pole kuskilt osta ka,” nentis ta.

Sööda hinnad on Vaani sõnul viimastel aastatel hoogsalt tõusnud. „Ma ütleks, et kordi, sest väga tugevalt on tulnud turule hei-

na kokkuostjad, kes viivad heina Eestist välja Araabia maadesse,” lausub Vaan. Ostusöödaga arvestavad loomakasvatajad on pandud tõsise surve alla. „Nemad paraku peavad kalkuleerima, kas vähendavad tootmist või lõpetavad üldse ära.”

Tibusid loetakse sügisel

Vaan on arvamusel, et sel aastal lähevad hinnad veel üles, aga kuskil tuleb piir ette. „Ei tasu ju oma tegevusele peale ka maksta. Siis müüd oma loomad lihtsalt ära, mis omakorda langetab lihahinda, sest tekib ülepakkumine,” arutles Vaan.

Natuke päästab Vaani sõnul see, et heinale on tekkinud turg – seda ei jäeta põldudele, luhtadelt ja märgaladelt kogutakse hein ikkagi kokku. Luhahein pole küll suurem asi, aga peasi, et loomale midagi ette oleks anda. „Luhad päästavad, sealt ikkagi midagi tuleb. Aga luhtadelt saame kogumiseks alustada alles 15. juulil, et kõik maas pesitsevad linnud saaksid oma pojad suureks kasvatada,” selgitas Vaan.

Topi Mõis on veiseid seni müünud nii, nagu planeeritud.

„Erakorralist veel ei ole, aga mõtet on läbi käinud,” nentis Vaan.

„Kook põhikarja ja „putukatega”, kes sünnivad, on laias laastus 500 looma,” ütles Rehkal. Karja vähendamise plaani ta praegu veel pidanud ei ole. „See saab kõne alla tulla siis, kui hoajaja lõpus võtad numbrid kokku ja näed, et midagi on väga halvasti läinud. Loome tibud sügisel kokku, vaatame siis, mis on juhtunud.”

Vaan hoiab ilmaennustusel pidevalt silma peal, aga tema kogemused näitavad, et hoovihmade tõenäosus on Lääne-Eestis madalam kui Kesk- ja Ida-Eestis. „Püüame veel olla positiivsed, aga muremõtted on peas. Tuleb tegeleda sellega, mida me saame muuta,” lausub ta.

Mida tulevik loomakasvatajale toob, on Rehkali sõnul pelgalt ennustamine. „Täna on meil ju alles 12. juuni,” ütles ta. „See tähendab, et kui praegu teha esimest niidet ja kui ilm pöördub, tuleb ikkagi suve keskel sooja niiskust, on silo võimalik saada teise niitena. Võib minna nii või naa, aga see esimene ots teeb muret,” ütles Rehkal.

• LÜHIDALT

Läänerranna hakkab gümnaasiumile juhti valima

Lihula gümnaasiumi direktori konkursile laekus neli avaldust, kolm kandidaati pääses vestlusele.

Läänerranna haridusjuht Jane Mets ütles, et kolme kandidaadiga vesteldakse tuleval esmaspäeval. „Üks ei vastanud nõuetele,” märkis Mets. Kolmest vestlusvoorust pääsenust üks on kohalik. Kõik kandidideeritud on mehed. „Minul on lootust ja isegi mitte ühe, vaid kõigi kolme osas,” ütles Mets.

Esimene katse leida koolile keset õppeaastat ametist lahkunud direktori asemele uus juht läks lühikeseks, kuigi laekus kaks avaldust. Konkurs kuulutati nurjunuks. Metsa sõnul oli avaldusi liiga vähe. Mõlemad toona kandideerinud soovivad jätkuvalt koolijuhiks saada.

Metsa sõnul peaks uus direktor peale kõige muu suutma vahet teha asfaldil ja betoonil, sest tema ametiajal peaks Lihula saama uue koolimaja. „Direktor ei pea küll müüri laduma, aga hea, kui ta oleks selle poolega mõnevõrra kursis,” ütles Mets.

Mullu detsembris teatas neli aastat Lihula kooli juhtinud Siret Kesküla, et lahkub ametist. Koos Kesküla pani ameti maha õppejuht Ave-Pii Rohtla. Mõlemad põhjendasid äkilist lahkumist läbipõlemise, madala palga ja kohaliku omavalitsuse toetuse puudumisega.

Uus koolijuht peaks tööle astuma augustis. Seni juhib direktori kohusetäitjana kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning kunagine Varbla koolijuht Heli Raavel.

Kaie Ilves

Spithamis pääsesid veised hulkuma

Nädalavahetusel Spithamis vabalt uitama pääsenud veiseid püüdis omanik veel esmaspäevalgi.

Spithami suveelanik Sofja Pevzner kohtus loomadega esimest korda pühapäeval hommikul. Tema teada oli neid külas nähtud juba varem. „Meil nende külastägist mingit kahju ei sündinud, sest aiavilja maas ei ole,” ütles Pevzner ja lisas, et tegemist oli noorte loomadega, keda karta polnud mõtet. „Politsei käis ja ajas nad küla vahelt ära, aga poole tunni pärast olid loomad tagasi,” ütles Pevzner.

Haapsalu politseijuht Andrei Taratuhi ütles, et pühapäeva hommikul kella kaheksa ajal tuli neile teada Spithamis omapäi liikuvate veiste kohta. „Kella kolme aegu hakkas omanik ise loomadega tegelema,” ütles ta. Taratuhini sõnul saab politsei niisugusel juhul ainult loomade omaniku kindlaks teha. Loomad tuleb koju saada omanikul endal. „Et nad oleks kellelegi kahju tekitanud, ei oska kinnitada ega ümber lükata,” ütles Taratuhi. Esmaspäeva lõunaks ei olnud nad ühtegi kahjuteadet saanud.

Karja omanik Risto Kaasik ütles esmaspäeva lõunaks, et tegeleb karja kokku ajamisega. Tema sõnul on loomad karjamaalt esimest korda nii kaugele sattunud. „Kui mõni ongi välja pääsenud, ei ole ta nii kaugele läinud,” ütles Kaasik. Seekord on jooksul rohkem loomi ning nad on läinud palju kaugemale. „Peamine on nad kätte saada ja see ei ole mitte lihtne töö,” ütles Kaasik.

Kuidas loomad karjamaalt välja ja nii kaugele sattusid, ei osanud Kaasik öelda. „See peab olema mingi anomaalia. Kas on huntid või koerad neid hirmutanud,” ütles Kaasik.

Andra Kirma

Haapsalu kaasavasse eelarvesse tuli 11 ettepanekut

Haapsalu kaasava eelarve hääletusele laekus 11 ettepanekut, kõik Haapsalu linnalisse piirkonda.

„Nädala lõpuks vaatame üle ja siis saab hääletuse üles seada,” ütles Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus.

Maapiirkonda ei esitatud tänavu ühtegi ettepanekut. „Kuna sellist olukorda kaasava eelarve korras pole kirjutatud, tuleb arutada, mis sellest saab,” ütles Parbus.

Enim soovitakse ettepanekute ehitada madalseiklusparke:

ettepanek esitati nii põhikooli seiklusraja lõpuni ehitamiseks kui ka uue seiklusraja ehitamiseks Krahviaeda. Sportlike tegevuste tegemiseks soovitakse kaasava eelarvega renoveerida ka Wiedemanni spordihoone juures olev korvpalliväljak, ehitada Uuemõisa väljõusaal pingongilauaga ja rulapark.

Kui tavaliselt on esitatud enim ettepanekuid teede remondiks, oli tänavu neid vaid üks: Uuemõisas asuva Rehe tee remont. Lisaks soovitakse kaasava eelarvega korrastada vedurite pöördsil-

la dreanaaz, Ernst Enno park ja Paralepa ranna veesilmad, paigaldada Haapsalu digitaalne infostend ja panna Posti tänavale uued pingid.

Parbuse sõnul oli 11 ettepanekust kolmele esitaja lisanud ka hinnapakumise. Varem on Parbus selgitanud, et hinnapakumiste esitamine on oluline, sest eelmistel aastatel on hääletuse võitnud ettepanekute täideviimine läinud plaanitust tunduvalt kallimaks.

Näiteks mullu läks käiku alles kolmandaks jäänud ettepa-

nek, Vasikaholmi ranna korrastamine, sest kaks esimest – kettagolfiraja ehitamine ja Ehitajate tee korrastamine – oleksid läinud maksma rohkem, kui on kaasavas eelarves raha. See oli ka üks põhjus, miks linnavalitsus soovis tänavu hääletuse vahele jätta ja sügisel seda muuta.

Volikogu nõudmisel tegi linnavalitsus tänavu siiski ideekorje, nagu määrus ette näeb. Üks plaanitav muutus oli ühendada Haapsalu linnaline ja maapiirkond ning seada kogu Suur-

Haapsalule ühine 30 000eurone hinnapiir. Sel juhul poleks probleemiks, kui maapiirkonda ühtegi ettepanekut ei esitata, nagu tänavu juhtus. Mullu esitati maapiirkonda üks kaasava eelarve ettepanek – Mäemõisa pargi haljastustööd.

Haapsalu linnalises piirkonnas on hääletuse võitnud idee rahastuseks kuni 20 000 eurot, maalises piirkonnas kuni 10 000 eurot.

Hääletuse tulemused selguvad hiljemalt 30. juuliks.

MALLE-LIISA RAIGLA

Naiskodukaitsjate seotavad linnid meenutavad küüditamist.

Haapsalu ja Risti raudteejaam saavad mustvalged linnid

1941. aasta juunis küüditatud inimeste mälestamiseks seovad naiskodukaitsjad teispäeva õhtul Haapsalu ja Risti raudteejaamadesse mustvalged linnid, mis jäävad lehvima 15. juuni hommikuni.

Nii Haapsalus kui ka Ristil seovad naiskodukaitsjad linte teispäeva õhtul kell 20.

Vaikiva mälestusürituse „Ma ei unusta sind!“ käigus seotakse linnid 70 raudteejaamas üle Eesti. „14. juuni on küüditamise aastapäev – et me mäletaks seda,“ ütles naiskodukaitsja Läänearia ringkonna instruktor Svetlana Aug, miks viiendat korda sellist ettevõtmist korraldatakse.

Linte seotakse raudteejaamades suurema kärata, kuid naiskodukaitsjad kutsuvad 14. juunil inimesi linte märkama ja jagama neist fotosid sotsiaalmeedias koos teemaviitega #maeiunustasind. „Lisaks võib jagada enda ja oma perekonnaliikmete tundeid, mälestusi ja fotosid,“ ütles naiskodukaitsja esinaine Airi Tooming. Tema sõnul on mälestuse hoidmine üks võtmeküsimusi selleks, et hoida ära mineviku toimumine kolleduste kordumist.

Augi sõnul jääb inimesi, kes küüditamist ise mäletaksid, järjest vähemaks. Seda olulisem on, et mälestus küüditamistest ei kaoks. „Teeme seda, et see õudus enam ei korduks. Kuigi praegu Ukrainas see toimub – midagi pole muutunud,“ ütles Aug.

Tänavu võtab mälestusüritus fookusesse küüditatud lapsed. 1941. aastal viidi kodudest jõuga ära terved perekonnad koos

lastega ja kui lastel õnnestuski kodumaale jääda, ei kohtunud paljud neist enam kunagi oma vanematega. „Ukrainas küüditatakse praegu tuhandeid või isegi kümneid tuhandeid lapsi Venemaale, üksi, ilma perekondadeta. Oma mälestusüritusel mõtleme ka nendele,“ ütles Tooming.

Kolmapäeval, juuniküüditamise 82. aastapäeval kl 11 asetavad naiskodukaitsjad ja kaitseliitlased lilled Haapsalu toomkirikus asuvale emaaltarile ning seejärel viiakse lilled ja kütünlad vabadussõja ja 1941. aasta 14. juunil arreteeritud Haapsalu kunagise linnapea Hans Alveri monumentile.

Kolmapäeval kl 19 on küüditamise aastapäeva mälestushetk Ristil mälestusmärgi „Raudteerööpad mäletavad“ juures.

14. juunil 1941 küüditasid Nõukogude Liidu okupatsioonivõimud üle 10 000 eestimaalast, kellest 7000 olid naised-lapsed-vanurid. Küüditamise eesmärk oli likvideerida moraalne, füüsiline ja õiguslik vastupanu okupantide režiimile. Vaenlaseks tembeldati kogu vastupanu osutav elanikkond. Paljud aktiivsed ja isamaalised inimesed, kes olid eelneva 20 aasta jooksul andnud oma panuse parema Eesti loomise ja riigi iseseisvuse hoidmise, hukati 1942. aastal jõustunud surmanuhtluse otsuse alusel kaugel Siberis.

Kokku küüditas Nõukogude režiim aastatel 1941–1951 Eestist enam kui 30 000 inimest.

KAIRE REILJAN

Kirimäel teeb jaanimõllu Metsatöll

Metsatöllu kontsert ja jaanituli reedel Kirimäe mõisa pargis avab Läänemaal jaaniaja.

„Kell 19 teeme väravad lahti,“ ütles Kirimäe mõisa perenaine Ingrid Kesler. Kuna Taeb las tänava jaanituld ei tehta, süüdatakse Kirimäel kontserdi ajaks ka lõke. „Efektnie söu, tulelõll, valgusefektid ja jaanituli,“ ütles Kesler.

Kontsert algab kell 20 ja pärast seda ei pea kohe koju kiirustama. „Maja on lahti, saalis on laudad, õuest saab sööki-jooki,“ ütles Kesler. Kesleri sõnul sobib Metsatöllu ürgne ja jõuline muusika Kirimäele hästi. Kuigi parkimiseks on ruumi rohkem kui varem, ütles Kesler, et „üks inimene autos“ puhul

ei pruugi masinad ära mahtuda ja soovib tulla seltskonniti. Piletimüük algas juba jaanuaris printsipi järgi, et mida varem osta, seda odavam. Kohapealt ostes tuleb piletist eest välja kää 20 eurot.

Müüakse 400 piletit, millest üle 200 on juba läbi. Kontsert on üks suuremaid, mis mõisas antud. „Vennaskonna kontserdil oli rahvast 300 ja 400 vahel,“ ütles Kesler.

Kesler tegutseb Kirimäe mõisas 2016. aasta talvest. „Park on korda tehtud, lilled on ma-nul sobib Metsatöllu ürgne ja jõuline muusika Kirimäele hästi. Kuigi parkimiseks on ruumi rohkem kui varem, ütles Kesler, et „üks inimene autos“ puhul

KAIE ILVES

Ago Reio laskevõistlustel.

ERAKOGU

● ÖNNELIK PÄÄSEMINE

Kuidas pääses kaitseliidu Lääne maleva pealik Ago Reio repressioonidest?

Nõukogude okupatsioon tõi 1940. aastal Eestis kaasa rängad repressioonid. Need tabasid valitsuse ja omavalitsuste liikmeid, juhtivaid sõjaväelasi, politseinikke ja esijoones kaitseliidu juhte.

MATI MANDEL
ajaloolane

Lääne malevas õnnestus pääseda vaid ühel sõjaeelset maleva-pealikul, nimelt Ago Reiol (kuni nimemuutmiseni 1936. aastal August Reinhold). Kes ta oli ja mil viisil pääses?

August Reinhold sündis 8. septembril 1895 Valgamaal Karulas käsitöölise perekonnas. Maailmasõja ajal teenis ta tsaariaarmees, algul sõdurina, pärast Kaasani sõjakooli lõpetamist lipnikuna. Noormees võttis osa sõjategevusest 1916. ja 1917. aastal Turkistani korpuse koosseisus. Vabadussõja ajal teenis ta kompaniiülemana 1. diviisi tagavarapataljonis ning I jalaväerügemendis Narva rindel, hiljem õppekompanii ülemana ja pataljoniülemana. 1932 lõpetas Reio Tartu ülikooli õigusteaduskonna. 1930–1934 oli ta kaitseliidu Lääne maleva pealik. Eesti Vabadussõjalaste Liidu liikmena oli mees organiseerinud ja juhtinud vabadussõjalaste liikumist Läänemaal.

Aktiivse laskesportlasena kuulus Ago Reio Eesti laskurliidu juhatusse kuni liidu likvideerimiseni Nõukogude ajal. Võttis võistlejana osa paljudest laskevõistlustest Eestis, välismaal (Soome, Šveits) laskurmeeskonna esinajana.

Reiol leidus ka muid huvialasid. Lauluharrastajana oli ta olnud Narvas, Tartus, Võrus, Haapsalus ja Tallinnas lauluseltside tegevliige.

Reio ja Tallinnas lauluseltside tegevliige. Ta oli taarausuline, mõninga andmeil koguni ühingu Hiis esimees.

1934. aastal viidi ta seoses Eesti Vabadussõjalaste Liidu likvideerimisest tuleneva puhastusega üle 7. jalaväerügemendi koosseisu. 1940. aastal oli Ago Reio sõjavägede staabis kolonelleitnandi aukraadis, seejärel juriskonsult ajutise töäjuna kuni 1940. aasta lõpuni.

1941. aasta kevadest oli Reio maal maamöödütöödel. Mis edasi sai, sellest on enne oma surma käesoleva kirjutise autorile telefonitsi rääkinud Uppsala elanud Ago Reio poeg, Rootsist tuntud biokeemikuks saanud Lembitu Reio:

„1941. aasta kevadest oli Reio maal maamöödütöödel. Mis edasi sai, sellest on enne oma surma käesoleva kirjutise autorile telefonitsi rääkinud Uppsala elanud Ago Reio poeg, Rootsist tuntud biokeemikuks saanud Lembitu Reio: „1941. aasta kevadest oli Reio maal maamöödütöödel. Mis edasi sai, sellest on enne oma surma käesoleva kirjutise autorile telefonitsi rääkinud Uppsala elanud Ago Reio poeg, Rootsist tuntud biokeemikuks saanud Lembitu Reio: „1941. aasta kevadest oli Reio maal maamöödütöödel. Mis edasi sai, sellest on enne oma surma käesoleva kirjutise autorile telefonitsi rääkinud Uppsala elanud Ago Reio poeg, Rootsist tuntud biokeemikuks saanud Lembitu Reio: „1941. aasta kevadest oli Reio maal maamöödütöödel. Mis edasi sai, sellest on enne oma surma käesoleva kirjutise autorile telefonitsi rääkinud Uppsala elanud Ago Reio poeg, Rootsist tuntud biokeemikuks saanud Lembitu Reio:“

rõngid tulema. Need läksid meist kahe meetri kauguselt mööda. Ja siis, kui sõda hakkas 22. juunil, me ei teadnudki, meil ei olnud mingit raadiot, lehti ei olnud midagi, vene küla, elasime täiesti isoleeritult. Aga siis, oli pühapäeva hommik, mõtlesime, et lähme Narva-Jõesuusse, kümme kilomeetrit, siis laevaga. Alles õhtu poole saime Narva-Jõesuus teada, et sõda oli alanud. Otsustasime töö lõpetada, et jääme muidu kotti.

Siis tulime Tallinna, 24. või 25., seal oli paanika küüditamise pärast, öeldi, et te, idioodid, tulite ära metsast, aetakse teid taga ju. Siis saime uue koha Pärnusesse. Aga samal päeval meid võeti seal kinni.

● Lauluharrastajana oli ta olnud Narvas, Tartus, Võrus, Haapsalus ja Tallinnas lauluseltside tegevliige.

Pärnus Supeluse tänaval oli Balti mere laevastiku staap, madrused viisid NKVDsse. Kõik olime seal, üks mees pääses, see ei tulnud grupi ligigi, istus Koidula pargis terve päeva. Ülekuulamiseks olid tundide viisi, õhtul pandi rongile Papiniidus, et Tallinna tagasi viia. Siis hüppasime rongilt maha pimedas, kusagil Männiku kandis, enne kui Tallinna saime. Ja siis läksime redusse.“

Edasi varjas Ago Reio end Tallinnas. 1. juulil arreteeriti ta siiski Nõmmel Kaevu tänava majas kui aktiivne taarausuline. Uurimiseni Tallinna asjad siiski ei jõudnud.

On nimetatud, et ta pääses augustis Venemaale viimiseist seoses laeva avariiga. Ilmselt oli ta vangide Venemaale viimiseks mõeldud laeval Jaan Teär. Laeva meeskond ja hiljem ka vangivalvurid põgenesid laevalt, nii et see jäi Aegna saare ja Paljasaare vahele hulpima.

Vangidel õnnestus laev Kadrioru randa juhtida ja kõik pääsesid vabadusse.

Pärast pealinna vallutamist Saksa sõjaväe poolt teenis Ago Reio Harju Omakaitse, lühikest aega politseivalitsuses ja 1941. detsembrist kuni Viru prefektuuri määramiseni Tallinna-Harju prefekti ametikohal.

Kuna ähvardas taasokupeerimine punavägede poolt, oli Ago Reiole selge, et Eestisse jääda ei saa. Rootsi sai ta viimase laevaga Tallinnast, 1944. aasta 21. septembril. Rootsis oli Reio 1949. aastani.

Laskesport jäi tema huvialaks ka emigratsioonis. Argentinas Buenos Aireses toimusid 1949. aastal mingid laskevõistlused ja argentiinlased kutsusid teda ka sinna, oli kohtunik. Ja siis ta jäi sinna elama.

Ago Reio suri Buenos Aireses 29. juunil 1971.

● TERVE VALD OLII KOKKU TULNUD

Lääne-Nigula osavaldade mängud kui külade olümpia

Kõik kaheksa Lääne-Nigula osavaldala olid laupäeval Ristil kohal, sest oma küla au vajas kaitsmist.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Eelmisel aastal kogunesid osavaldala esimest korda Nõval ja siis olid nõvalased ise ka kokkuvõttes parimad. Sama lugu kordus nüüd Ristil, kus peoperemehed panid kokkuvõttes küllasoitnutele pika puuga ära. Muudugi sai määravaks seegi, et Risti rahvas osales kõigil kavas olnud 12 alal. Ainult Taebala suutis sama innukalt kaasa lüüa.

Korraldajatel on muudugi õigus ise võistlusprogramm kokku panna ja Risti kasutas seda võimalust usinasti. Lauri Tanner oli programmi lülitanud jõu- ja vastupidavuse võistluse. Ta on ise mitmekordne Eesti meister sõjaväelises mitmevõistluses ja neid kogemusi püüab ta alati teistele jagada. Tanner startis jõurajal esimesena, et ülejäänud saaks alast selgema pildi. Esmalt rebis ta pea kohale 45kilogrammist palki, seejärel jooksis pingile, kus tegi kümme kõhulihas-te harjutust, siis jõupingil kümme surumist, seejärel jooksuga rööbaspuudele, kus tuli kümme korda ennast üles suruda. Jooksupuudase sangpommi juurde, mida tuli jälle kümme korda üles rebida. Ees ootas silmini kõrguv raske Belarusi rehvi, mida tuli kolm korda edasi ja seejärel kolm korda tagasi kantida. Siis jooksuga startipaika tagasi, aga pärast kannapööret jälle jooksuga rehvide juurde. Raja pikkus oli ligi 50 meetrit. Tanneri aeg 1.41,80 jäigi võistluste parimaks.

Takkajärele võib öelda, et võistluste peakorraldaja Tanneril etteaste iseloomustas väga eredalt tegusa spordimehe kogu energiat, mis ta suvemängude korraldamisele oli pannud. Muudugi oli tal abiks ka tubli korraldusmeeskond, kuid sellist „Figaro siin, Figaro seal”-efekti võis Tanneril puhul päev otsa näha. See küla on õnnelik, kellel selline mootor on omast käest võtta.

Jõurada oli paljudele kannastuste tee. Üks Taebala mees ütles, et äge värk, aga paari minutiga tõmbab täitsa punasesse. Keegi vanem daam lausus raja äärest, et kõrvalt on parem vaadata.

Eluvust tekitas, kui stardijoonel astusid kõrvuti Risti abielupaar Tagne ja Alari Kadak. Naiste rajal oli esimeseks raskuseks 12kilogrammme tõstetõst, rööbaspuudel tuli surumise asemel ainult käte abil läbi turnida, sangpommi asemel oli 7 kg kaaluv hantel ja rehvi oli ka väiksem (umbes meetrise läbimõõduga). Tagne sai rööbaspuudel edu sisse ja finišis oligi ta paarikümne sekundit enne Alarit. „Nüüd on teada, kelle nimel seal peres ajalehed käivad ja kelle käes rahakott on,” naerdi raja kõrval.

Kõik käe-jala juures

Hämmastavalt mõjus Risti suvemängude kompaktsus. Kõik võistluspäigad olid käe-jala juures koolimaja vahetusnaabruses. Palliplats ja metsapark seal kõrguvalte mändidega olid kõik rahvast täis. Vibulaskjad lasid märki veidi eemal vana poe juures.

Risti (tumesinises) ja Taebala (helesinises) naised jalgpalliplatsil mõõtu võtmas.

URMAS LAURI

Osavaldade mängude lõppjärjestus

- Risti 159 punkti
- Oru 102,5 punkti
- Taebala 99 punkti
- Palivere 94,5 punkti
- Nõva 79,5 punkti
- Noarootsi 72,5 punkti
- 7.–8. Kullamaa, Martna 57 punkti

PENDELTEATEJOKS

7–10aastased

1. Risti
2. Kullamaa
3. Taebala

11–14aastased

1. Kullamaa
2. Risti
3. Palivere

Üksikalade tulemused

ORIENTEERUMINE

Mehed

1. Andi Vallik (Risti)
2. Renek Loorens (Oru)
3. Ants Kristjan Tamm (Martna)

Naised

1. Karen Loorens (Oru)
2. Jaanika Paalmäe (Palivere)
3. Getter Säär (Oru)

Mehed 50+

1. Jaanus Tärnov (Oru)

Naised 50+

1. Marike Meister (Noarootsi)
2. Liina Kallas (Nõva)
3. Rita Lai (Risti)

3 PUNKTI KOSSUVISKED

1. Randar Paalvelt (Noarootsi)
2. Renno Silde (Oru)
3. Kristo Sildam (Risti)

JÕURADA

Mehed

1. Lauri Tanner (Risti)
2. Sten Maasik (Risti)
3. Raiko Orumaa (Nõva)

Naised

1. Jaanika Paalmäe (Palivere)
2. Kärt Soaks (Risti)
3. Erli Praasaar (Risti)

VIBU

1. Madis-Julius Tamberg (Noarootsi)
2. Allan Pukk (Martna)
3. Sergio Viil (Taebala)

50+

1. Andres Roosma (Risti)
2. Paul Mindov (Risti)
3. Peeter Kaunis (Nõva)

Risti osavallavanem Rein Kruusmaa ei osanud osalejate üldarvu määrata, aga pakkus vähemalt üle 300 inimese. Eks nende hulgas oli liikumas näha ka aleviku põliselanikke, kes ilusa ilmaga olid tulnud uudistama. Ütle veel, et küla ei saa olümpiamänge läbi viia.

Valjult elati kaasa jalgpalliväljaku ääres. Risti on teadagi tugev vutiküla, aga Taebala ja Palivere ei ole sellega juba aastaid nõus. Mängiti väiksemal väljakul ja väiksemate väravatega. Mänguagaks kaks korda 10 minutit ja platsil kuus kuue vastu.

Naiste turniiril oli Taebala teistest kindlalt üle. Eesotsas Ulrika Tülbiga kuulsid naiskonda veel Riina Kopti, Merilin Korpe,

Moonika Mürk, Kärt Mere, Liis Jaaku, Mette Mirja Moumets ja Liisa Murumäe.

Teine oli Risti ja kolmas Palivere.

Meeste turniiril jälgis mängu platsi servalt jalgpalli peakorraldaja Toomas Lillemets. 47aastane mängumees on Risti läbi aegade edukaim vutimees. „Kolm aastat mängisin Eesti meistri liigas Kuresaare meeskonnas. Sain maitse suhu,” meenutas veteran, kes aeg-ajalt sekkus mängu ka nüüd.

Poolfinaalis Risti ja Taebala vahel särtsus elektrit kõvasti. Taebala läks Aare Avila löögist juhtima 1:0, kuid teisel poolajal Raner Pak viigistas. Penaltiseerias tegi imetõrjeid Risti väravavaht

Sandor Parvei, kes suutis kolmel korral oma puuri puhtana hoida.

Finaalmäng Risti ja Palivere vahel oli veelgi pingelisem. Markus Roomet viis Palivere 1:0 juhtima, kuid paar minutit enne normaalaaja lõppu viigistas Johannes Lillemets. Jälle penaltid. Sedapuhku ei suutnud Parvei üttegi palli tõrjuda, kuid ka Risti mehed löid täpselt, seda kuni viienda vooruni, kus omakorda hülgas Palivere puurilukk Lauri Koogas ja Risti oli alistatud.

Palivere meeskonda kuulusid veel Rivo Reinsalu, Kristjan Kippel, Siim Luiga, Keiro Nurme, Artur Matto, Sander Matto ja Reno Mihkelson. Kolmas oli Taebala meeskond.

Risti mehed pidid teise koha leppima ka tänavakorvpallis (korraldaja Erkki Kasenum). Finaalis jäädi alla Nõvale, kes tegelikult juhtis mängu pidevalt. Lõppseis 13:8. Nõva koosseisu Raiko Orumaa, Ove-Kristjan Kallas, Aksel Erit ja Ingmar Kasemetsa. Kolmanda koha said Noarootsi mehed.

Rannavõrkpallis kuulus igasse võistkonda mees ja naine. „Tegelikult on favoriit Taebala, teised on enam-vähem võrdsed,” selgitas asjade seisu korraldaja Enn Kerger. Finaalmäng Taebala (Lauri Looirits, Kelly Siil) ja Noarootsi (Silver Schönberg, Marlen Ööpik) vahel kulges algul tasavägiselt. Taebala eduseisult 10:9 läksid nad aga oma teed ja võitsid 21:12. Geimi lõpu poole võis nautida Looiritsa imelisi serve, kui ta lõi palli küünlana liivaplatsi piiravate mändide vahel sinitaeva poole, kust see aga alati täpselt vastaste poole peale alla langes. Kolmandad olid Oru esindajad Hendrik Naar ja Triin Heilu.

Metsapargis võeti mõõtu krossiteatejooksus. Võistkonda võis kuuluda viis naist ja viis meest.

Tegelikult oli silkamas ka koolilapsi.

Algul juhtis Oru, kuid kolmandas vahetuses tegi särtsakat jooksu Risti kümneaastane oliijast ja viis Risti juhtima. Seejärel asus liidriks Kullamaa, kuid viimasesse vahetusse läks liidrina Palivere, kohe kannul Risti ja Kullamaa. Jälle kord näitas Lauri Tanner mehemeelt, kui ta Risti võistkonna võitjana finišise tõi. Aeg 10:42. Järgnesid Kullamaa (10:46) ja Palivere (10:56).

Järgmine on Kullamaa

Risti jõumehed hülgasid ka maasturi jõutõmbes. Üle 2,5 tonni kaaluvat maasturit (rehvid olid veidi pehmemaks lastud) tuli kõiega vedada umbes 15 meetri kaugusele. Raimo Rütütel, Arvet Linström ja Kaarel Kolter teistele sõnaõigust ei andnud. Järgnesid Nõva ja Noarootsi.

Mitu tundi oli avatud ka orienteerumiserada (korraldaja Lisli Pak) ja viburada (korraldaja Pearu Ojamae).

Juhtkonnavõistluses harrastati viguralasid. Parimad olid Kullamaa ja Oru esindajad.

Mälumängus (korraldaja Aivo Paljasmaa) lõpetasid 12voorulise ajupüütamise võrdselt 15 punktiga Noarootsi ja Oru. Lisaküsimusega tuli võitjaks Noarootsi, kolmas oli 14 punktiga Taebala.

Olümpiamängud meie külas lõppesid autasustamisega ja väga oldi ka rahul, et ajakavast suudeti hästi kinni pidada.

Järgmiste Lääne-Nigula osavallamängude korraldaja nime loosis välja Risti osavallavanem Rein Kruusmaa, tõmmates mustast kotist paberilipiku nimega Kullamaa.

● LÜHIDALT

Läänemaa JK sai Kalevilt suure kaotuse

Laupäeval, mil jalgpallimaailmas UEFA meistrite liiga finaali rütmis, peeti Eestis esiliiga B 17. vooru kohtumisi. Läänemaa jalgpalliklubi esindusmeeskond mängis pealinnas Kalevi keskstaadionil Tallinna Kalevi järelkasvuvõistkonnaga. Mängu 14. minutil eksis läänlaste kaitsmängija trahvikastis ning mais liiga parimaks mängijaks valitud Kenlou Laasneri poolt realiseeritud penalti viis kodumeeskonnaga juhtima.

Veidi üle veerand tunni hiljem eksisid külalised taas trahvikastis ning Laasner pani Läänemaa võrgu penaltilööjiga teist korda sahi-sema. Esimese poolaja kolmas värav sündis 40. minutil.

Nii läksid läänlaste poolajale kolmeväravalises kaotusseisus. See on skoor, mida peetakse psühholoogiliseks murdepunktiks ehk seisuks, millest on väga keeruline välja tulla.

Kuna läänlaste kaitseliin koosnes sel korral eranditult väiksema kõrgema liiga kogemusega noortest mängijatest, polnud enesekindlust teisel poolajal kuskilt juurde võtta. Tulemuseks hooaja suurim, 0:6 kaotus.

Nüüd ootab mängijaid ees pea kolmenädalane koondiste paus, mille ajal end koguda saab.

Võistkonna järgmine mäng peetakse 29. juunil Haapsalu linna-staadionil Nõmme Kaljuga.

Triin Vellemäe, Läänemaa JK

Lihulas algas vine jalgpalli lastelaager

Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi on 2008. aastast oma noortele jalgpalluritele korraldanud suvisi laagereid. Kõik jalgpallilaagrid on olnud erinevad – on olnud selliseid, kus oleme elanud nädal aega laagripaiga tingimustes, samas on olnud linna-laagereid, kus päeval treenitakse ja ööseks läheb laps jälle koju. Laagris on toimunud matkad ja paadisõidud, käidud on kalal. Aastaid on klubi olnud Eesti jalgpalli liidu partner ja Lihulas toimisid traditsioonilised Rimi suvelaagrid. Nüüd, esimest korda üle aastate Rimi laagereid Eestis ei enam toimu. Lõuna-Läänemaa JK ei jätnud suvesse aga auku ja pakkus koostööpartnerite abil lastele taas võimalust.

Lihula gümnaasiumi staadionil algaski esmaspäeval laste jalgpallilaager. Viis päeva kestva laagri 40 kohta täitusid ülekiiresti. Kunagi varem pole meie laagrites olnud nii palju lapsi ja kunagi varem pole osalejad olnud nii paljust eri asulatest ja küladest.

Lõuna-Läänemaa JK oma treenerite kõrval on laagris treeneriks ka klubi kasvandikud. Lastele tulevad tarkust ja rõõmu pakkuma Pärnu JK Vapruse tippjalgpallur Virgo Vallik ja JK Vapruse kogukonnajuht ja endine Premium liiga mängija Rocco Mõtt. Kahel päeval on treeneriks meie klubis alustanud ja praegu Viimsi JK ridades naiste meistri liigas mängiv Trinity Oismets. Lisaks muudugi Lõuna-Läänemaa JK oma treenerid Jaanus Getreu ja Peeter Idvani.

Kohe avapäeval oligi üks külastreener Mõtt, kes ise seitsme-aastasena 2008. aastal klubi esimeses laagris kaasa lõi. Noored olid väga innukad Mõtti käe all treenima. Puhke- ja lõunapausid moodusid tema teesta kinni hoides ja paljusid küsimusi küsides. Laagripäevade hommikutel ootavad lapsi mängud, harjutused ja võistlused, pärast lõunasööki aga algab suur jalgpalliturniir. Lisaks toimuvad laagris mitmed sõprusmängud teiste Eesti jalgpalliklubidega. Laager lõpeb aga reedel toridöömisega koosviibimisel meie ühe jalgpallilapse vanaema-vanaisa juures. Ja muudugi on siis ka suur autasustamine, millele on öla alla pannud paljud meie lapsi toetavad ettevõtted. **Jaanus Getreu**

Mälestusi Mägarist

ALMA KALLION

Põhjus: vanem vend oli Saksa sõjaväes ja metsavend. Sellepärast olid vanemad oma talust mine-ma aetud ja kogu vara ära võetud. Mina olin siis ka sakslaste sabarakk ja rahvavaenlane. Ime, et nad seda varem ei teadnud.

Vabastuskiri toodi mulle 13. veebruari hommikul, ei tahetud mu sünnipäeva rikkuda. Minu asemel tuli tööle Otsa Salme, kelle kallim oli Asuküla valla partorg Mihkel Kase. Tema eestvedamisel Pootsi talu saatust otsustati. Et meie pere sai kokku Otsal, oli Mihkel Kase teadlik meie pere üksikasjast. Nüüd tekkis Mihklil kiusatus saada Ungri kooli õpetaja koht Salmele. Üsna peatselt ilmus rajoonilehes artikkel, kuidas uus õpetaja Salme Aljaste viib edukalt koolis läbi kommunistlikku kasvatust.

Nii algas ja lõppes minu õpetajatöö Ungrus. Mina aga tahtsin eestlase kangekaelsusega näidata, et minust peab saama õpetaja, ja saigi. Sunnitud vaheaegadega pidasin õpetajaametit aastakümneid. Läänemaalt lahkusin aga jäädavalt.

Olin jälle vaba ega teadnud, mida edasi teha. Karta oli veel, et pannakse vangi. Muidugi olin selle aja sees Augustiga kohtunud, kuid talvel mitte. Perekonna nõukogu otsustas, et lähen ajutiselt Tallinna tädi Mari ja Evald Kõppo juurde. Nemad olid nõus ja nii ma siis läksingi. Neil oli väike ühetoaline korter Lasnamäel Katusepäpi tänaval. See oli kahekorruline kuuliaukudega kivi-maja, mis sõjast järgi jäi. Kõõgiknast oli täielik ülevaade all-linnale. Evald tegi köögis suure laua ääres rätsepatööd, Mari õmbles. Elasin nende juures kuukese, kuni sain Sakus tööd ja korteri.

August tabatakse
Märtsi alguses tulid ärevad teated kodust: Sinalepa ja Martna kandis oli metsavendadele tehtud mitu haarangut ning Martna lahingus langenud Augusti mitu sõpra. Sinna kanti polnud enam võimalik jääda. Aga kuhu minna? Polnud ühtegi lähedast, kes riskiks. Mõtlesin ping-salt kõiki võimalusi ja viimasel hädal mulle meelde Ungri tööpatljonis olnud Agu. Otsisin ta üles ja ta oli nõus.

Augustil polnud mingit isikut tõendavat dokumenti ja passi-kontroll oli tihe – dokumente kontrolliti rongides, tänavatel, oositi koputati uksele ja nõuti kodusolijate dokumente. Seda seepärast, et „kahtlasi“ oli va-ja tabada.

Augusti sõit Ridalast Suure-Jaani oli ääretult riskantne ettevõtmine. August ise oli jälle valmis seiklema – kas surm siin või Siberis. Esmalt uurisime ja leidsime tuttava rongijuhi, aga kas ta oma eluga riskib? Uuemõisa rongipeatuses läks August vedurijuhi „abiks“. Kui keegi tuli, siis kühveldas hoogsalt sütt veduriahju. Kõik läks õnnelikult. Järel olin mina vastas. Ega me oma sõprust üles näidanud, sest iga minut võis mõnda mittesobivat tuttavat trehvata. Nii me siis sammusime läbi õhtuse linna ja jõudsime õnnelikult Katusepäpi

tänavale. Seal tuli veeta öö. See oli küll üks väga ärev öö. Ainult August magas, sest ta oli liialt väsinud ja kodusoojus omaste keskel rahustas. Kõik läks õnneks.

Hommikul ostsin Ülemiste jaamast kaks piletit – neid sai nüüd lubadeta – Tapale. Rongis istusime kõrvuti kui võõrad ega rääkinud sõnakestki. Augustil oli revolver taskus ja otsustas esmalt teise, siis enda maha lasta. Nii ma siis näilisel lugesin lehte, kuni vaguni mõlemast otsast tulid kontrollid. Kas passikontroll? Augustil pole mingit tunnistust. Ja jälle õnn – ainult piletikontroll, ja piletid meil olid.

Pinge all möödusid pikkamisi jaamad ja lõpuks jõudsime Tapale. Jaamas ei oodanud meid keegi. Üle raudtee minnes palus ühe vaguni uksele verine naine abi, aga keegi talle appi ei läinud. Meie otsisime ja leidsime linna ääres Lillaku t 44 maja. Agu kodu. Agu ennast polnud kodu.

Enna võttis meid päris sõbralikult vastu. Maja oli väike, kuid olnud kunagi väga jõukalt sisustatud. Nüüd oli naine suurest puudusest paljugi ära müütnud ja selles toas, kus meie ööseks jääme,

oli tühjus. Neil oli veel invaliidist täiskasvanud tütar ratastoolis.

Õhtul tulid perenaisele kül-la vene sõjaväeohvitserid, arvata-vasti julgeolekust, ja hakkasid jooma. Tundus, et vanad sõbrad. Oli hilja ja meie Augustiga läksime ühte voodisse magama. Oli-me veendunud äraandmises. August arvas ka, et selline portsu otsa sattumine võib äkki kehvalt lõppeda. Muidugi me ei maganud, ega saanudki.

Siis avanes vaheuks ja kaks vene ohvitseri lasid meile tasku-lambist tuld näkku. Perenaine oskas soravalt vene keelt. Meie muidugi ei saanud midagi aru. Tema lohutas meid, ütles, et tutvustas meid kui oma külalisi. Üks ohvitser oli veel mainitud, et nii vanal mehel nii noor naine. Sellega meie tutvus venelastega lõppes. Peagi läksid nad minema. Perenaine ütles, et temal on nii majanduslikult kergem elada.

Hommikul sõitsime Naiste-väljale, kus kohtusime Aguga. Nüüd jäi siis Augusti järgnev saatus võõrastesse kättesse. August polnud aga mingi memmepoeg ega kartnud raskusi.

Järgneb

● **Õhtul tulid perenaisele kül-la vene sõjaväeohvitserid, arvata-vasti julgeolekust, ja hakkasid jooma. Tundus, et vanad sõbrad.**

ARRIVA OÜ	VENEMAA VALITSEJA (A.J.)	JAA VÕI ...?	EKSA-	LOHAKALT RIPNEMAS	↓	VILETS MAJA	RUTEENIUM	FENÜÜL-AMIIN	KILLUNA ÄRAKISTAV OSA	JÄRV SOOMES	... OLLA!
RADA				NII-ÖELDA	○						
RÄNI			LÜHIKE LAI NOSPEL	○							
B NAABER	SÖÖMAPIDU	JOOGI GA-SEERIMISE VAHEND	ÜLEMINEK	○			ISANE				
ESE			EESTI LAULJA SADAMA-RAJATIS	○			ILMAKAAR				KAKSIK-TEOS
KAHJUR				○				...KAART KORRAKS PEATUMA			
INGLISE K EESSÖNA				○		MI-DIEES				JOOD	
EPIDEEMIA				○		EESLI JA HOBUSE RISTAND				EESTI VABARIIK	
SUUREM; TÖHUSAM				○			HINGAMIS-TEEDE OSA				
...VALGEL			PIKKA AEGA	○			EOS, SUGE				
MAGAMINE			ILMA ÜHEGI HILBUTA	○							
500.			VETTE-KUKKUMISE HELI	○						P NAABER	
GEOMEETRIILINE KUJUND			IRIIDIUM	○						RÖIVA-DETAIL	
MESINESTE				○		ETTEPOOLE					
TEISITI			VALUSI	○		ANTROPO-		EESTI LAULJA			
VAHETULT ENNE OLNUD			MULDA-SÄNGITAMINE	○				EESTI HELILOOJA (IN+NIIMI)			
TERMO-MEETER				○				MEZZO PIANO			VAESTE-MAJA
PEEN TOLM				○				TALU-HOONE			
KÄESOLEV				○						SELEEN	
MATKA-SELLILE VAJALIK ASI				○						NOOT	
				○		PLAHVATUS					
				○		AAR					

Armsad lapsevanemad!

Kui teie perre on sündinud beebi ja soovite tema nime avaldada Lääne Elus, palume anda meile sellest teada: info@le.ee.

Soovid õnnitleda oma lähedasi või Sulle olulisi inimesi?

Siis saada oma õnnitlused aadressil info@le.ee või lisa veebis aadressil [online.le.ee](https://www.le.ee).

KUHU MINNA

- **TERVIS JA SPORT**
Fra Mare Day Spa sauna- ja basseini-park: avatud E–N 15–21, R–L 13–22 ja P 8–21. Pilet E–N 11 €, R–P ja riigipühadel 17 €. Avatud on Meresaun. Broneerimiseks kirjuta spa@framare.ee või helista 472 4612.
- **KINO**
Haapsalu kultuurikeskus: „Transformerid: Elukate tõus“ – 13. juunil kl 17.30, 14. juunil kl 19.45, 15. juunil kl 17.30. „Ämblikmees: üle kogu multiversumi“ – 13. juunil kl 19.45, 14. juunil kl 17. „Raamatuklubi: uus peatükk“ – 15. juunil kl 19.45.
- **KONTSERT**
Rudolf Tobias 150. 17. juunil kell 19 Kullamaa püha Johannese kirikus. Eesti interpreetide kontsert. Metsosopran Helen Lepalaan, tšellolist Pärt Tarvas, orelkunstnik Tiit Kiik.
- **MUSEUMID**
Haapsalu linnuse muuseum E–P 10–18. linnus.salm.ee.
Iloni Imedemaa teemakeskus E–P 11–18. www.salm.ee.
Haapsalu raekoda K–P 11–17. www.salm.ee.
Raudtee- ja sidemuuseum K–P 11–17. www.salm.ee.
Ants Laikmaa majamuuseum (Kardarpi küla, Lääne-Nigula): K–P 11–16. www.salm.ee.
Rannarootsi muuseum Sadama 32, Haapsalu Avatud T–L kl 10–18; P ja E kl 10–16. www.aiboland.ee
- Rõude muuseum** avatud R–L 12–16. Muul ajal ette teatades roudemuuseum@gmail.com, tel 5683 1203.
- Lihula muuseum** avatud kuni 30. september T–L 10–17. Tel 502 8475, 509 9663. lihulamuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum: ekskursioonid etteteatamisega. Tel 509 9663, hanilamuuseum@laaneranna.ee.

● **NÄITUSED**
Keskraamatukogu (Posti 3) trepigalerii vitriinides raamatunäitus „Ühe suve akvarellid...“, seintel kunstnik Liisi Luku looming ja Haapsalu illustratsioonirühmituse näitus „Teised lood“.

Lasteraamatukogus (Wiedemanni 11) kunstinäitus „Kas Läänemeri jääb meiega?“.

Haapsalu linnagalerii ja kultuurikeskus: (K–P 12–18) Haapsalu graafilise disaini festival 2. juulini.
Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): majagaleriis: Haapsalu kunstikooli 40. lennu lõputööde näitus kuni 25. juunini; hoovigaleriis: Taimi Ungersoni pastelid kuni 2. juulini; keldrigaleriis: Emily Laurmanni ja Hanna Sepsivarti ühishäitus „Meie näod“ kuni 2. juulini. Galeriid avatud K–P 12–18.

Haapsalu pitsikeskus Kuni 11. juulini Haapsalu põhikooli suur pitsinäitus „Koovad kõik õpetajad ja õpilased“. T–R 11–18 ja L 11–15.

Kullamaa kultuurimaja galeriis näitus „Rudolf Tobias sõnas ja pildis“. Näitus avatud kuni 28. augustini. Info tel 5349 6691.

Ants Laikmaa majamuuseum (Kardarpi küla, Lääne-Nigula) mälestusnäitus kunstiloolasest Jüri Hainist. Näitus avatud 29. juunini k.a. K–P kl 11–17. www.salm.ee.

Teade saada aadressil le@le.ee.

Lehes ilmunud teated on leitavad veebist aadressil [online.le.ee/kategooria/tasutud-teated/](https://www.le.ee/kategooria/tasutud-teated/).

OST

Ostan vanu raamatuid, maale, graafikat, postkaarte, nõusid, mööblit, märke jne. Tel 5829 9810.

MÜÜK

Kandiline puitbrikett koos veoga, toome ka väiksemaid koguseid, soovi korral ladustame panipaika. www.bri- ketivedu.ee, 507 8754.

Küttepuud! Toores, kuiv ja metsakuiv leht- ja okaspuu. Pikkused ostja soovil. Vedu 3–7 mm. Tel 505 5203 või 516 4278.

Müüa kuiva ja märga küttepuud. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa küttepuid: valge lepp, sanglepp, kask, metsakuiv okaspuu. Täpsem info 5697 5216.

Müüme põrandat, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Soodushinnad otse tootjalt. Kandiline pakitud kase-, sega-, tume- või tur- babrikett, premium pellet 6 ja 8 mm, pakitud kivisüsi, kuivad klotsid võrgus. Vedu üle Eesti. Tel 506 8501.

Aiapidaja unistus! LEHMA KÖDU- SÖNNIK 30 l/kott. Kuiv küttepuu võrkotis 30; 40; 50 cm. Tammaru Farm, tel 523 8852. www.tg.ee.

Müüa 3meetrilist küttepuud: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tü- meetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

KINNISVARA

Põllumajandustootja ostab põllu- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

TEENUS

Puurkaevude puurimine ja projektee- rimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuse- ehitustööd. Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüste- mide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Tootja Läänemaal valmistab klaas- plastist septikuid ja mahuteid. Kaeve- ja planeerimistööd kopplaaduriga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Teeme ehitustöid. Põrandate, seinte ja lagede ehitus. Vannitubade ja WC- de remont. Maalri- ja plaatimistööd. Kontakt: 5697 5216, Lääne Sae- mees OÜ.

Paigaldame tänavakivi Haapsalus ja Läänemaal. Võta julgelt ühendust ja leiame kõigile küsimustele lahendu- sed. Tel 5632 7955 või dekkanehi- tus@gmail.com.

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968.

Hauaääraste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistu- tööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Viin ära vanarauda, oksid, ehitusprahti, mööblit jm. Teen lammutus- (kuurid, ahjud jne) ja ehitustöid. Keldrite ja garaazide puhastus. Tööd murutrim- meriga, puude langetamine ja muud tööd. Tel 5802 9660.

Rakkekaevude puhastamine, remont ja röntgast vahetamine. Käsi- pumpa- de remont. Tel 5840 0240.

TÖÖPAKKUMINE

Kastani köök pakub tööd kokale su- veks puhkuste asendajaks (juuli). Täp- sem info tel 5656 9419 või annikastani@hotmail.ee.

SPORDIBAASIDE HOOLDUSTEHNIK. Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ võ- tab tööle spordibaaside hoolduste- hniku, kelle tööülesanneteks on: spor- dibaaside ja -rajatiste ettevalmistam-

mine ja hooldamine, spordinventari ülespanek ja mahavõtmine, vajadu- sel hooldamine ja remont. Kasuks tu- leb vähemalt B-kategooria juhiluba- de olemasolu. Kandideerimiseks esi- tada CV ja avaldus kuni 19.06 perso- nal@hsb.ee. Täpsem info: sulev@hsb. ee või tel +372 506 9115.

Tasuv töö turbapätside ladujatele Niibi rabasse. Transpordi võima- lus. Tel 5804 2702.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEATED

Läänemaa Invaühingu üldkoosolek toimub 19. juunil kl 12.30 Haapsalu muusikakooli saalis. Päevakorras: majandusaasta 2022 aastaaruande kinnitamine. Info 585 8498.

Läänemaa Invaühing.

Neljapäeva, 15. juuni õhtul kella 23st kuni reede, 16. juuni varahommikul kella 5ni toimub Palivere alevikus joo- giveetorustike läbipesu. Hooldustöo- de ajal soovitakse hoida elamusisene kuulkraan suletuna ning tagada ma- japidamises väike veevaru. Palume vabandust läbipesust tingitud eba- meeldivuste pärast!

Haapsalu Veevärk AS

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada **LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST.**

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) – 5671 4273
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) – 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või kokkuleppel nõustajaga Nurmee 2 või Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave: laanemaakriisiabikeskus. weebly.com

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal. Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga. **Aitame koos!** Tel 5355 4330

OLULISED TELEFONINUMBRID

- Kiirabi, politsei, päästeamet 112
- Perearsti nõuandetelefon 1220
- Läänemaa haigla registratuur 472 5800
- Usaldustelefon 126
- Lasteabitelefon 116 111
- Läänemaa naiste tugikeskus 5887 2750, 5400 5165
- Maanteeinfo 1247
- Haapsalu linnavalitsus 472 5300
- Haapsalu veevärk operatiivinfo 473 5013 näitude teatamine 473 5016
- Imatra Elekter, rikketelefon 715 0188

TUHASTAMISMATUSED JA HAUAMATUSED

LÄÄNEMAA MATUSEBÜROO OÜ

Kooli 4, Haapsalu tel 473 7210

24 h lahkunu transport külmikusse, tel 514 6239.

Info tel 554 3471.

Maga vaikselt, puhka rahus, südamed on Sinuga. Mälestuste päiksekuulas jääb Sa ikka meiega.

Teatame kurbusega, et lahkunud on meie ema **LEONIDA RÖÖMEL** 23.1.1925–10.6.2023.

Leinavad omaksed

Ärasaatmine 15. juunil kell 13 Lihula Elisabeti kirikust. Põrm tuhastatakse ja sängi- tatakse hiljem Lihula uuele kalmistule.

KIRIKUTEATED

EELKOGUDUSED

HAAPSALU
K, 14. juunil kl 11 leinapäeva pal- vus. Juunikuüditamise mälestuspäev. Teenib piiskop Tiit Salumäe. Kõneleb Eesti Memento Liidu esimees Arnold Aljaste (toomkiriku ristimiskabel).

R, 16. juuni kl 9 hommikupalvus, teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani ki- rik). **Kl 18** kontsert „Rudolf Tobias 150“. Eesti rahvusmeeskoor, diri- gent Mikk Üleoja, oreil Piret Aidulo. Pilet 25 € / 20 € (toomkirik). **Kl 20** kontsert „Neeme Järvi ja ERSO“. Pi- letiga (piiskopilinnus). **Kl 23** kontsert „Õõviulid“. Keelpillioktett. Pilet 25 € / 20 € (Jaani kirik).

L, 17. juuni kl 18 kontsert „Vivaldi ja Scarpa“. Arvo Leibur ja EMTA keelpilliüliõpilased. Pilet 25 € / 20 € (Jaani kirik). **Kl 20** kontsert „Sere- naad“. Tallinna kammerorkester. Pi- let 28 € / 23 € (toomkirik). **P, 18. juuni kl 11** jumalateenis- tus armulauaga. Teema: halastage. Teenivad politseikaplan Tuuli Raa- mat, Kalle Jätsa ja oreil Marge Ki- vi (toomkirik). **Kl 16** kontsert „Hap- sal“. Keelpillikvartett Four Est, Kirill Ogorodnikov (kitarr). Pilet 25 € / 20 € (Jaani kirik).

T, 20. juuni kl 18 kirikukontsert, Lääne-Washingtoni ülikooli (USA) segakoor, dirigendid Timothy Fitz- patrick ja Angela Kasper. Sissepääs vaba annetusega (toomkirik). Jaani kirik avatud teeliste R 11-14, L 11-17, P 13-16. Koguduse kantsleil (Kooli 6) on ava- tud kolmapäeval ja reedel kl 10-14. Info 528 0635.

KULLAMAA

N, 15. juunil kell 10-14 kantsleil lahti kogudusemajas. **L, 17. juunil kell 11-15** kirik ava- tud teelistele.

L, 17. juunil kell 19 Eesti inter- preetide kontsert kirikus. Helen Lepalaan (metosopran), Pärt Tar- vas (tsello), Tiit Kiik (orel).

P, 18. juunil kell 11 3. pühapäev pärast nelipüha jumalateenistus ar- mulauaga kirikus. Teema: kutse Jumala riiki. Teenib õp Kari Tynkynen ja oreil Ivi Küla.

P, 18. juunil kell 11-14 kirik ava- tud teelistele.

PIIRSALU

P, 18. juunil kell 13 surnuaiapä- ha Piirsalu kalmistul. Teenib õp Kari Tynkynen ja oreil Ivi Küla.

MARTNA

N, 15. juunil kl 10-13 kirikupood ja koguduse kantsleil on avatud (kogu- dusemajas).

P, 18. juunil kl 12 jumalateenistus armulauaga (kirikus).

R, 23. juunil kl 11 kalmistupü- ha Rõude surnuaial, kl 13 armulaud Martna kirikus; kl 13.30 kamistupü- ha Martna kirikuaias. Rohkem infot 5809 3633 (Küllil- ke Valk).

RIDALA

K, 14. juunil kl 16-18 koguduse kantsleil on avatud (pastoraadis).

P, 18. juunil kl 15 jumalateenistus armulauaga (kirikus). **P, 25. juunil kl 13** kalmistupüha Ri- dala uuel surnuaial, kl 14 Ridala va- nal surnuaial; kl 15 jumalateenistus armulauaga (kirikus). Vt ka ridala800.ee.

VORMSI

P, 18. juunil kell 11 jumalateenis- tus kirikus.

SUDOKUD

	4		6	8	3	
		7			4	
1			3			7
		1	3	7	8	
9						4
		5	8	2	6	
7				1		5
		2			9	
	1		5		9	6

3						2
	9		5			7
1			8	3		9
		3	2	5	7	
	6					2
		7	6	9	3	
8			5	2		1
	1			4		3
4						7

Lääne Elu toimetus (Posti 30, Haapsalu) on avatud E-R 8.30–17. Lääne Elu toimetuse telefonid: 473 7111 (kuulutused, teated), 473 7222 (tellimine, reklaam).

BÜROO AVATUD E-R 10–15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 5846 1111
www.hingeviiul.ee
hingeviiul@gmail.com

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 5846 1111).

Renoveerime hauaplatse ja teeme hooajalist hooldust Haapsalus ja Läänemaal. Hinnapakumine ja info: hingeviiul@gmail.com / 5846 1111

Reakuulutus (kuni 4 rida, u 132 tähemärki): 6 € iga avaldamine; töötamine 3 € iga avaldamine. Püsikuulutuse soovist kirjuta le@le.ee. Leinakuulutus, matuseteade, tänu ja õnnitlus – väike 24 € / suur 48 €. Teated 2,50 €/rida (33 tähemärki); lisaks: logo, raam või pilt + 5 € (kujundamine +15% lõpphinnale). Kuhu minna 1,40 €/rida (33 tähemärki). E-post le@le.ee.

VIIIMANE VEEERG

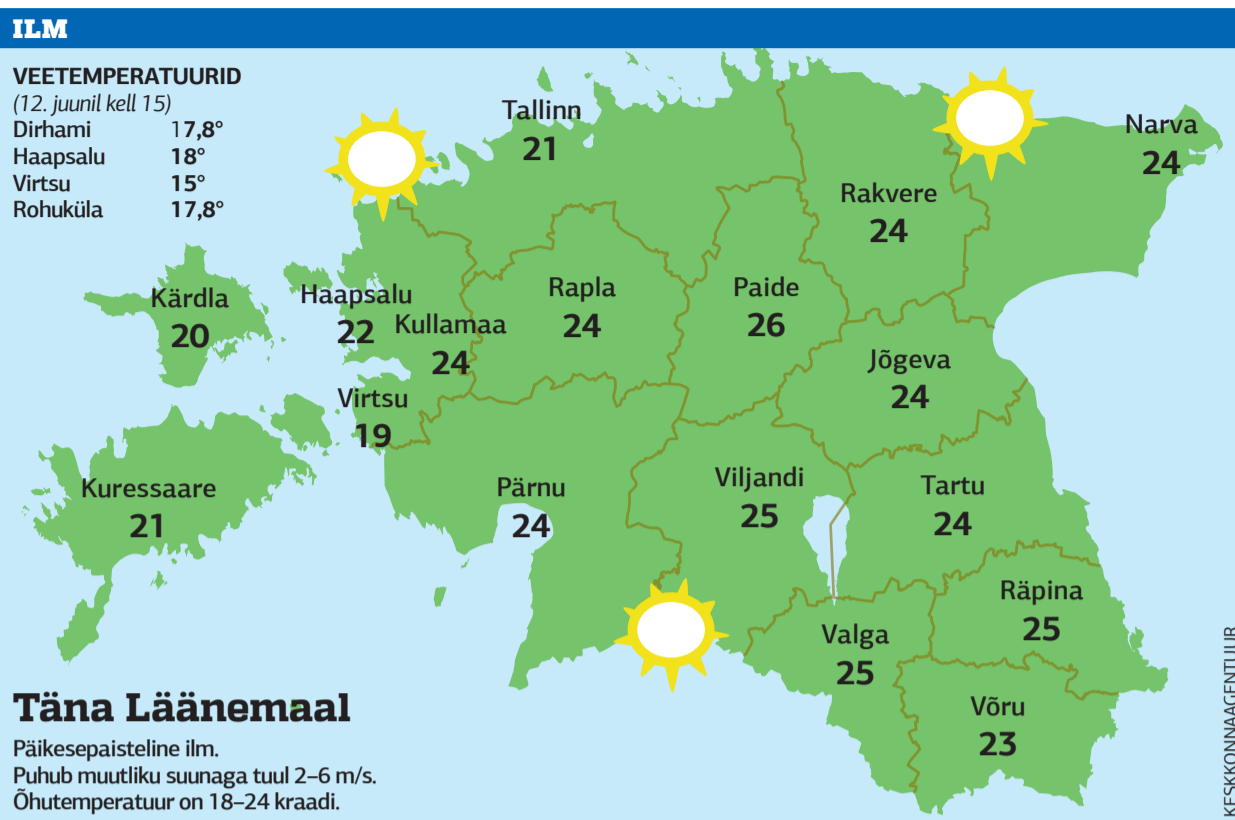
MADIS MINTEL

Võidutule toovad Mare Laide ja Kaldon Küttmann

President Alar Karise poolt Viljandist teele läkitatava võidutule toovad 23. juunil Läänemaale naiskodukaitsja Mare Laide ja kaitseliitlane Kaldon Küttmann. Kui viimastel aastatel on kaitseliidu peastaap tuletoojate valimisel kriteeriumid ette andnud, siis täna olid kaitseliidu Lääne maleva pealiku Andres Väli sõnul malevatel valikut tehes täiesti vabad käed.

Üheks tuletoojaks valis maleva juhatus Lihula üksikkompanii liikme Kaldon Küttmanni. 2020. aastal organisatsiooniga liitunud Küttmann on olnud väga aktiivne liige ning lühikese ajaga saavutanud olulise rolli kaitseliidus ja Lihula üksikkompaniis.

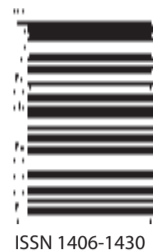
Mare Laide valisid tuletoojaks naiskodukaitsjad. Naiskodukaitses Lääne ringkonna instruktoriga Svetlana Augi sõnul on Laide staažikas naiskodukaitses liige, kes aastaid juhtis ka Lääne ringkonda. „Kes siis Mare ei teaks – teda tuntakse igal pool, ka väljaspool Läänemaad,“ ütles Aug. **KAIRE REILJAN**

Täna Läänemaal

Päikesepaisteline ilm. Puhub muutliku suunaga tuul 2–6 m/s. Õhutemperatuur on 18–24 kraadi.

Päev	Temperatuur	Tuul
Kolmapäev	8°...25°	põhjatuu 2–5 m/s
Neljapäev	8°...26°	põhjakaares tuul 2–4 m/s
Reede	11°...27°	põhjakaares tuul 2–4 m/s
Laupäev	13°...28°	idatuul 3–6 m/s

ISSN 1406-1430

VAATA KA WWW.LE.EE

Leian Teie kinnisvarale kiirelt ostja

Professionaalne asjaajamine korteri, maja, maa müügil

Tõnisson KINNISVARA

Margo Vichterpal maakler
margo@tonisson.ee
+372 5192 0991

Helista!

HOONETE SOOJUSTAMINE PUISTEVILLAGA

ISOVER SAINT-GOBAIN

501 6689
WWW.PUISTEMEES.EE

Vihmaveesüsteemide ja katuseturvatoote paigaldus

VIHMAVEERENNID
Liitevabad rennid kuni 50m

Info@vihmaveerennid.ee
Tel 527 1059

Lääne Elu saadab Augustibluusile!

Telli Lääne Elu paber- või digileht 1. maist kuni 31. juulini vähemalt 6 kuuks ja võida Augustibluusi pass!

Loosi läheb 3 festivalipassi.

Lääne Elu püsikorraldusega tellijad osalevad loosimises automaatselt. Võitjad loositakse välja 1. augustil.

AIIGIISTI BLUUS
4-6 AUGUST 2023
HAAPSALU ESTONIA

AGAVA

AVATUD E-K 9.30-16.00

Liukkenen Aarne
Ago Raudvassar

HAAPSALU LIHULA MNT 18
TEL +372 557 3287

ARUTECH parimad aknad
Liider akende tootja Eestis

AKNAD • RÕDUDE KLAASIMINE

Osta kohe, maksa hiljem!
Järelmaksu kampaania PVC akendele ja ustele!
2 või enama akna tellimisel paigaldus ja siseviimistlus 25% soodsam

ASUME UUEL AADRESSIL!

Tel 1516 ÜLE EESTI
www.arutech.ee

HAAPSALU Posti 41, II korrus
5551 3052, 472 9529
haapsalu@arutech.ee
www.arutech.ee

ÄRA USU UMBLUUD, TELLI Lääne Elu

1 kuu	11,50 €
2 kuud	23,00 €
3 kuud	34,00 €
4 kuud	44,00 €
5 kuud	55,00 €
6 kuud	66,00 €
7 kuud	75,00 €
8 kuud	86,50 €
9 kuud	96,00 €
10 kuud	103,00 €
11 kuud	114,00 €
12 kuud	121,00 €

E-arve püsिमakse 10,10 €/kuus.
Laupäevane Lääne Elu: üks kvartal 17 €.

le@le.ee / 473 7222

Jälgi Lääne Elu ka Facebookis!

Juba 7200 meeldimist!